

G4 reactie op internetconsultatie Wet van school naar duurzaam werk

1. Ambitie

Het wetsvoorstel biedt kansen. Allereerst zijn wij blij met een wetsvoorstel dat over de grenzen van één wet heen kijkt. Het doel moet zijn om jongeren te helpen een **startkwalificatie** te behalen en hen **duurzaam te laten landen op de arbeidsmarkt**. En daarnaast ervoor te zorgen dat jongeren niet buiten beeld geraken. Dat deze taken belegd zijn bij verschillende ministeries en uitvoeringsorganisaties, daar zou een jongere in de ideale wereld geen hinder van moeten ondervinden. We zijn blij met de aandacht voor het **doenvermogen van jongeren** en dat de samenwerking tussen scholen en gemeente (zowel vanuit onderwijs als vanuit werk) wordt vastgelegd in het wetsvoorstel. Daarnaast onderschrijven wij van harte de geest van de wet in die zin dat het voorstaat op **preventie, outreachend werken** aanmoedigt en een **sluitende aanpak** beoogt. Het wetsvoorstel sluit aan bij de reeds in gang gezette aanpakken en bestendigt deze doordat niet langer enkel gesteund hoeft te worden op of hieraan bestuurlijke prioriteit wordt gegeven door een college. Tevens biedt het kansen om tezamen een grotere doelgroep jongeren te bereiken en te begeleiden en – hoewel daar nog vragen over zijn – biedt het wellicht ook aanknopingspunten om de gemeentelijke dienstverlening intern beter te ontsluiten in de driehoek onderwijs, werk en zorg. Niettemin behoeft het voorliggende voorstel op onderdeel verbeteringen en verduidelijkingen. We lichten die hieronder nader toe.

2. Taakverdeling en gelijkwaardig partnerschap tussen verschillende actoren

Het verbaast ons dat de wet een integrale aanpak ambieert, maar dat er in de wet schotten blijven. Het zou goed zijn als er één opdracht voor één brede doelgroep bij de regio wordt belegd en het college in samenwerking met de regio de ruimte krijgt om deze taak uit te voeren. Specifiek binnen gemeenten vinden wij het voor jongeren belangrijk dat zij de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben: de systeemwereld moet aansluiten op de leefwereld. De jongeren en de medewerkers die hen begeleiden horen geen last te hebben van schotten in gemeentelijke dienstverlening. Het wetsvoorstel gaat in de goede richting, maar nog niet ver genoeg. In het huidige wetsvoorstel bestaat er nog steeds een **verkokering tussen verschillende domeinen**. De ene gemeente is al verder dan de andere. Het is belangrijk dat de wet de ruimte biedt (en niet afremt), en dat tegelijkertijd gemeenten niet worden verplicht in een onrealistisch tempo stappen te zetten wat betreft **de manier waarop** wettelijke taken worden georganiseerd.

De verkokering blijkt vooral uit de memorie van toelichting, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen de gemeente als uitvoerder van de Participatiewet enerzijds en de gemeente als onderdeel/uitvoerder van het Doorstroompunt anderzijds. Het wetsvoorstel gaat uit van verschillende gemeentelijke verantwoordelijkheden die op verschillende manieren worden belegd en bekostigd. De gemeente is beter in staat om jongeren passende ondersteuning te bieden – en daarmee de ambities van deze wet te realiseren - als er één integrale taak met één brede doelgroep bij het college wordt belegd en het college in samenwerking met de regio de ruimte krijgt om deze taak uit te voeren.¹ Een stap verder die nog beter is, is om dit in één wet te regelen. Het wetsvoorstel komt hierin voor een deel tegemoet, maar gaat nog niet ver genoeg. **Het zou helpen als het 'wat' (taken en ambities) duidelijk wordt vastgelegd en het 'hoe' (beleggen van taken en verdeling van budget binnen de**

¹ In de gemeente Den Haag begeleidt bijvoorbeeld het Jongerenpunt070 jongeren die dat nodig hebben naar onderwijs en werk (of hulpverlening). Dit levert soms spanning op tussen de onderwijs-zijde en de werk-zijde, omdat zij vanuit hun 'eigen' wetgeving verschillende taken, ambities en verantwoordings-eisen hebben.

gemeenten en samenwerking tussen regiogemeenten) wordt overgelaten aan de gemeenten. Dat biedt ook meer ruimte voor diversiteit tussen regio's. Zo kan tevens expertise van gemeenten op het gebied van begeleiding naar werk beter tot zijn recht komen. Denk bijvoorbeeld aan gemeenten die reeds goede contacten (via accountmanagers) hebben bij werkgevers m.b.t. toeleiding van kandidaten. De contacten met bedrijven alsmede instrumenten zoals praktijkleren, jobcarving, Banenafpraak banen en beschut werk kunnen dan ten volle worden benut.

Hierop aansluitend is het de vraag in hoeverre het regionaal verplicht maken van het voorgestelde **'Doorstroompunt'** wenselijk is. We lezen in de memorie van toelichting dat het Doorstroompunt wordt gezien als een regionale organisatie die naast de gemeente een aantal taken uit te voeren heeft. Hiermee bepaalt de wet dat het Doorstroompunt zelfstandig beleid gaat maken en uitvoeren ten aanzien van gemeentelijke taken. Maak het Doorstroompunt niet verplicht voor regio's die op een andere manier invulling (willen) geven aan wettelijke taken van de gemeente. We vragen om expliciet de mogelijkheid te geven om dit, binnen het regionaal plan op hoofdlijnen, (sub)regionaal of per gemeente te organiseren. In de nieuwe wet wordt de contactgemeente verplicht om de afspraken en beleid vast te leggen. Enkele doorstroomregio's zijn echter verdeeld in **subregio's**. Dat betekent dat er meerdere doorstroompunten zijn met elk een eigen organisatie. Afstemming lukt, maar een eenduidig beleid en het vastleggen van afspraken op uitvoeringsniveau is niet mogelijk.

Er wordt gesproken over het 'Doorstroompunt' (RMC-wet/gemeente onderwijs-zijde) en de 'gemeente' (vanuit Participatiewet/werk-zijde). Door in de wet deze knip te maken worden schotten in stand gehouden. Dat is een gemiste kans, daar juist binnen de gemeentelijke dienstverlening gelijktijdig ontsloten kan worden op het gebied van onderwijs, zorg en werk. Zoals hierboven aangegeven is het goed als de wet duidelijk maakt wat de ambities zijn en welke taken bij de gemeenten worden belegd, maar is het belangrijk dat de gemeenten **zelf kunnen bepalen hoe ze deze taken uitvoeren** en hoe ze dit binnen de regio inrichten en noemen. Daarbij kan een regionaal punt een optie zijn, maar zou dit geen verplichting moeten zijn.

Voor de optimale begeleiding is het belangrijk dat er in het wetsvoorstel dus geen schotten worden opgetrokken binnen de gemeente en dat er niet wordt gedacht in een **volgordelijkheid** (school naar gemeente 'onderwijs-zijde' naar gemeente 'werk-zijde'). Er wordt namelijk veelvuldig gesproken over een bepaalde actor die een opvolgende actor 'kan betrekken'. Dit lijkt een soort 'opdrachtgever-opdrachtnemer-situatie' of mogelijkheid tot afschuiven/doorschrijven en een te strakke taakafbakening, i.p.v. een gezamenlijk optrekken.² Op dit moment werken sommige gemeenten al proactief samen met het mbo in de begeleiding van jongeren om voortijdig schooluitval en maatschappelijke uitval te voorkomen, en tevens jongeren zacht en duurzaam te laten landen op de arbeidsmarkt. In deze samenwerking is het essentieel dat school en gemeente elkaar opzoeken zodra dat in het belang is van een jongere. We pleiten daarom voor regionale ruimte (ontschotte taakverdeling, gegevensdeling, budgetten en verantwoording) om (in elk geval binnen gemeenten) zelf te bepalen vanuit waar jongeren worden geholpen. Wanneer bovenstaande verkeerd uitslaat, dan bestaat de kans dat gemeentelijke dienstverlening (onderwijs-zijde) als een escalatie voor scholen en de gemeente (werk-zijde) als een escalatie voor de gemeente (onderwijs-zijde/Doorstroompunt) wordt gezien. Dit kan afschuiven in de hand werken, zeker wanneer middelen onvoldoende blijken. Op de lange termijn is de gemeente (vanwege de BUIG) de enige partij die een financiële prikkel voelt om jongeren duurzaam zelfredzaam te maken, terwijl voor begeleiding naar werk de minste middelen zijn begroot. Het is belangrijk dat de taak van mbo en gemeente duidelijk wordt vastgesteld, maar de manier waarop zij met elkaar samenwerken (wanneer, voor welke jongeren en hoe) moet zo flexibel mogelijk blijven.

3. Taak scholen

Het is cruciaal om duidelijke afspraken te hebben over de rollen en taken. Scholen krijgen er een taak bij. Het is **belangrijk dat zo lang studenten zijn ingeschreven in het onderwijs, scholen ook daadwerkelijk aan zet zijn en blijven**. Scholen hebben hierin een inspanningsverplichting; zij moeten de nodige inzet hebben gepleegd voordat

---

² Veel docenten zijn overbelast. Juist dat zijn de mensen die de jongeren goed kennen. Zij hebben echter niet de tijd en de expertise om jongeren toe te leiden naar de arbeidsmarkt. De ondersteuning tot werk is bij veel scholen bij een speciaal team belegd. Het zou wijzer zijn om de dienstverlening van gemeenten (onderwijs-zijde en werk-zijde) dichter bij de scholen te organiseren om ervoor te zorgen dat jongeren te maken krijgen met bekende gezichten die zij (kunnen) vertrouwen. Hier zou regionale vrijheid in moeten worden geboden. Het dichter bij organiseren van de overheid bij scholen heeft tevens als voordeel dat het vertrouwen in de overheid op termijn zal toenemen. In het wetsvoorstel wordt namelijk beoogd dat jongeren pas bij ernstige multi-problematiek bij gemeenten terecht komen.

zij de gemeente inschakelen. Om jongeren zo goed mogelijk duurzaam te laten landen op de arbeidsmarkt is het voor gemeenten en scholen belangrijk om inzicht in elkaars inzet en budgetten te hebben, ten einde efficiënt te kunnen samenwerken en gezamenlijke doelen te realiseren.

Voor jongeren is het belangrijk dat zij worden voorbereid op hun start op de arbeidsmarkt. Ook hier gaat het wetsvoorstel in de goede richting, maar zal de wet effectiever zijn als meer ruimte geboden wordt voor scholen en gemeenten om hier invulling aan te geven. Een positieve ontwikkeling is dat de mbo-instellingen verantwoordelijkheid wordt gegeven voor **loopbaanbegeleiding** vanuit het arbeidsmarktperspectief. Het onderwijs is aan zet wat betreft de loopbaan van de studenten tijdens en na school, want zij kennen deze jongeren en weten of en zo ja welke ondersteuning zij nodig hebben. De wet is onduidelijk wat betreft op welk niveau aan kwetsbare studenten begeleiding kan worden aangeboden (artikel 9.2.12 en 9.2.13).

In het wetsvoorstel wordt aan scholen gevraagd om een helder beleid te formuleren voor loopbaanbegeleiding. Het is daarbij van groot belang dit beleid ook **regionaal wordt afgestemd** tussen de mbo-scholen en met het beleid van gemeenten. Daarnaast is het essentieel dat dit beleid voor iedereen, ook voor jongeren en hun ouders, **duidelijk en transparant gepubliceerd** wordt. Verder zien wij in de praktijk dat het voor de scholen een grote uitdaging is om op elke locatie het afgesproken beleid vervolgens te implementeren. We vragen daar extra aandacht voor.

Ten tijde van de uitvoering van de pilot voor de motie Kwint bleek dat het voor instellingen moeilijk was in contact te blijven met afgestudeerde studenten. Wanneer jongeren de school verlaten, neemt het contact en de connectie met de opleiding af. Jongeren moeten zelf gebruik maken van begeleiding na het afstuderen. We zien vaak dat jongeren het waarderen dat zo'n aanbod bestaat, maar er zelf geen gebruik van maken omdat ze zichzelf niet als de beoogde 'doelgroep' beschouwen. Dit pleit ervoor dat integrale samenwerking kan plaatsvinden op **initiatief van zowel scholen én gemeente**.

Door schoolverlaters van het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en het praktijkonderwijs (pro) niet mee te nemen, zal van een echte integrale aanpak nog steeds geen sprake zijn. Het voortgezet speciaal onderwijs heeft nu al een nazorgtaak, maar het pro nog niet. Deze jongeren hebben de kortste onderwijstijd, maar de grootste ondersteuningsbehoefte. Deze jongeren zijn daarom het meeste gebaat bij goede (loopbaan)begeleiding, ook na het verlaten van de school. Zij zullen kwetsbaar blijven op de arbeidsmarkt en het is duidelijk dat voorkomen beter is dan genezen. Om begeleiding op het pro gelijk te trekken is een ophoging van middelen vereist. Gemeenten kunnen bovendien een goede brug vormen naar het bedrijfsleven vanwege zowel contacten met werkgevers alsmede instrumenten die ingezet kunnen worden (zoals praktijkleren, jobcarving, Banenafspraken banen en beschut werk). We adviseren om het **pro/vso dezelfde wettelijke verantwoordelijkheid en middelen** te geven als mbo-scholen. Regionaal kan vervolgens worden afgestemd in hoeverre gemeenten direct al betrokken worden na het uitstromen uit school. Daarvoor is het noodzakelijk dat gemeenten beschikken over de juiste gegevens.

We zien stages als een belangrijke stap in de voorbereiding op de arbeidsmarkt. Begeleiding tijdens **stages** behoort primair tot de taken van het onderwijs. De suggestie dat de gemeente deze taak kan overnemen, leidt tot een vermenging van verantwoordelijkheden, wat onwenselijk is. Hoewel dit vanuit expertise begrijpelijk kan zijn, is het vanuit de rol niet gewenst. Als gemeenten willen en kunnen we niet een van de kernverantwoordelijkheden van het onderwijs overnemen. Wij verzoeken u dit onderdeel uit de memorie van toelichting te schrappen.

We onderschrijven het belang van **loopbaanbegeleiding tijdens de opleiding**, omdat veel studenten hier al goed mee geholpen zijn in hun stap richting de arbeidsmarkt. Door in het hele curriculum meer aandacht te besteden aan de houding en vaardigheden die nodig zijn om een baan te vinden en te behouden zou een groot deel van de 'nazorg' kunnen worden voorkomen. Dit geldt zowel voor het mbo als voor de voorbereiding en begeleiding bij de overstap van het voortgezet onderwijs naar het mbo. Ook een verkeerde studiekeuze blijkt namelijk regelmatig een oorzaak te zijn van schooluitval. Dat is op zich niet altijd een probleem, maar er zijn nog steeds te veel jongeren die het daarna niet zelf lukt om weer met een nieuwe opleiding of baan te starten. In het kader van een goede overstap van het voortgezet onderwijs naar het mbo alsmede het voortkomen van uitval, adviseren wij meer flexibele instroom (dus meer startmomenten voor opleidingen) en meer aanbod in bbl-opleidingen.

Een dilemma is het verschil tussen de populatie van de school en de populatie van gemeenten. Enerzijds is het voor scholen prettig als zij met één gemeentelijke organisatie hun dienstverlening kunnen organiseren. Anderzijds is het wenselijk voor jongeren dat zij de volledige gemeentelijke dienstverlening ontschot kunnen benutten (onderwijs, werk, zorg) en daarbij aan te sluiten bij de leefomgeving van de jongere en de voorzieningen in de wijk. Het doel is om alle jongeren in de regio **gelijke kansen** te bieden. Beide invalshoeken geven hier op hun eigen wijze invulling aan.

4. Wet versus regionaal plan versus lokale ruimte

Voor jongeren is het belangrijk dat de ondersteuning die zij krijgen aansluit bij hun problemen en bij hun context. In sommige regio's werkt een sterk regionaal programma met één gezamenlijke aanpak voor alle gemeenten goed. In andere regio's is de context van de gemeenten en de jongeren die daar wonen meer divers en werkt een lokale aanpak (of zelfs wijkaanpak) in combinatie met regionale samenwerking beter. De wet legt de verantwoordelijkheid al bij de gemeenten. Als de memorie van toelichting meer ruimte biedt voor hoe gemeenten dit invullen ontstaat er meer ruimte voor **effectieve aanpakken die aansluiten bij wat er in de praktijk nodig is**.

Bovendien: wat betekent het dat het regionaal bestuurlijk overleg beslist over het regionaal programma en tevens het beleid en verordening bespreekt voor de vrijheid van de afzonderlijke gemeenten i.c. gemeenteraden om de eigen verordening en beleid ten aanzien van de Participatiewet vast te stellen? Het is belangrijk dat democratische legitimiteit wordt gewaarborgd. Daarbij is het belangrijk om oog te houden voor de vraag: in hoeverre bepalen andere partijen (onderwijsinstellingen, regionale overleggen) (mede) het gemeentelijk beleid? Deze vraag wordt prangender naarmate de rol van de regio groter wordt. Het is wenselijk om gezamenlijk doelen af te spreken, maar niet regionaal beleid te maken tenzij colleges hier samen voor kiezen. Dit gezegd hebbende, de decentralisatie uitkering voor de begeleiding van jongeren naar werk wordt uitgekeerd aan individuele gemeenten, waarmee deze ruimte behouden blijft.

Daarnaast haakt het wetsvoorstel onzes inziens onvoldoende aan op de **toekomstige arbeidsmarkt-infrastructuur**, denk aan ontwikkelingen op het gebied van het Regionaal Werk Centrum (RWC) en Leven Lang Ontwikkelen (bv. Praktijkleren). In een kamerbrief waarin wordt geïnformeerd over de RWC's wordt gesproken over dat de start van dienstverlening hier plaatsvindt met vervolgens doorlopende dienstverlening op basis van één intake, één diagnose en één plan. Dit alles om te zorgen voor soepele overgangen als de verantwoordelijkheden voor dienstverlening verschuiven. Het wekt bevreemding dat in het huidige wetsvoorstel niet met deze voornemens rekening gehouden lijkt te zijn. Er lijkt met name rekening te zijn gehouden met de infrastructuur van de Doorstroompuntregio's en in beperkte mate met de (toekomstige) infrastructuur van arbeidsmarktregio's.

Er worden verschillende **regio coördinatoren** in het leven geroepen voor de arbeidsmarktregio. De taken van en middelen voor een netwerkcoördinator pro/vso en regio coördinator jeugdwerkloosheid hebben een grote overlap in de arbeidsmarktregio. We adviseren dan ook om deze aanpakken zo veel mogelijk aan elkaar te verbinden qua taken en middelen en regio's hierin vrijheid te geven over hoe dit te organiseren. Het is bij landelijke wet- en regelgeving van belang dat in de regionale uitvoer aanpakken aan elkaar worden gekoppeld. Denk aan: het Regionaal Mobiliteits Team, het Leerwerkloket, Aanvalsplan Jeugdwerkloosheid, pro/vso aanpakken en Leven Lang Ontwikkelen. Het is onwenselijk om dit (zoals het wetsvoorstel in de hand werkt) naast elkaar te gaan organiseren, omdat het dit het onoverzichtelijker en ingewikkelder maakt om de juiste dienstverlening te ontvangen en aan te bieden. Ook wordt niet uiteengezet hoe gemeenten in het kader van dit wetsvoorstel preventief kunnen/moeten **samenwerken met het UWV** (ook in het kader van gegevensdeling). Dit is echter wel noodzakelijk gelet op het feit dat het wetsvoorstel hoopt jongeren te helpen die (wederom) werkloos worden en van wie de werkloosheidsuitkering snel eindigt doordat zij door hun beperkte werkervaring nog maar weinig WW-rechten hebben opgebouwd.

5. Sturing en verantwoording

Een jongere moet altijd de optimale dienstverlening geboden kunnen worden, zonder dat wordt gestuurd op streefcijfers en normen die één kant belichten. Het wetsvoorstel heeft een mooie brede ambitie: "De maatschappelijke opgave van dit wetsvoorstel is dat jongeren volwaardig meedoen in de maatschappij". Het is

nog niet duidelijk hoe de voortgang op deze ambitie wordt gemeten en hoe gemeenten zich hierop moeten verantwoorden. Het is belangrijk dat verantwoording beperkt blijft tot praktisch uitvoerbare onderdelen en niet leidt tot substantieel hogere uitvoeringskosten. We pleiten voor andere, **meer integrale indicatoren** die de brede doelgroep beter weergeven in plaats van fixatie op VSV-cijfers. Onze voorkeur zou hebben om dit op te laten gaan in de bredere ambitie om zoveel mogelijk jongeren duurzaam te laten landen op de arbeidsmarkt met een startkwalificatie op zak. Het heeft de voorkeur om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande gegevens die ook hanteerbaar zijn voor gemeenten zelf. Daarbij is het ook belangrijk dat naar de inzet voor de hele doelgroep wordt gekeken. Dus niet alleen op het moment van overstap van school naar werk, maar bijvoorbeeld ook voor jongeren buiten beeld die naar een opleiding of werk worden begeleid. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan doelen wat betreft het aantal jongeren met een startkwalificatie (met oog voor jongeren voor wie dat niet haalbaar is zoals jongeren in het pro en vso die bijvoorbeeld wel een mbo-certificaat of een praktijkverklaring behalen) en jeugdwerkloosheid (duurzame landing op de arbeidsmarkt), zowel op korte als lange termijn.

Hoe verhoudt het nieuwe **regionale programma** zich tot het regionale programma van arbeidsmarktregio's? In het nieuwe regionaal programma komen aanpak VSV en jeugdwerkloosheid bij elkaar, in eerste instantie gericht op de leeftijdsgroep van 16 tot 27 jaar. In het regionaal programma VSV is de doelgroep jeugd van 12 tot 27 jaar, terwijl de Participatiewet focust op de groep jongeren vanaf 18 jaar (met uitzondering van artikel 10f vanaf 16 jaar). Het nieuwe regionale programma zou als focusgroep jongeren vanaf 12 jaar (zie o.a. art. 9.2.8., pag. 7) hebben. Zeker bij 12 tot 15-jarigen gaat het echt om een andere doelgroep en aanpak dan voor 16- tot 27-jarigen. Het advies is daarom om het regionale programma voornamelijk te richten op de groep van circa 16 tot 27 jaar en daarbij de overstap van het voortgezet onderwijs naar het mbo als onderdeel van het regionaal programma te behouden. Belangrijk is wel om de doelgroep 12 tot 15-jarigen elders te beleggen. Tevens wordt er veel ingekleurd over het hoe (een regionaal plan), maar weinig gesproken over het doel. Het overkoepelende doel is dat jongeren een startkwalificatie behalen en duurzaam uitstromen naar werk. Daarover kunnen in de regio ambities worden afgesproken. Gelet op dat over de uitvoer van de RMC-wet wordt verantwoord op regionaal niveau en de Participatiewet op gemeentelijk niveau is het echter wijs om regionaal vrijheid te laten wat betreft hoe deze ambities te bereiken. Een regionaal plan kan een instrument zijn, maar zou geen doel op zich moeten zijn. Er staat beschreven dat samenwerking en een (deels) uniforme uitvoering wordt gestimuleerd en gemonitord. Er wordt ook gesproken van een effectrapportage met streefcijfers. Dat werkt soms onbedoelde prikkels (afschuiven) in de hand. Er moet ruimte zijn en blijven voor lokale verschillen in de uitvoeringspraktijk.

De wet zou nog beter zijn als het niet alleen de nadruk zou leggen op het behalen van een startkwalificatie en het vinden van werk, maar ook op de **stabilisatie van leefgebieden met als hoger doel zelfredzaamheid**. Daarom zou het goed zijn als niet enkel arbeidsmarktinschakeling in artikel 10f van de Participatiewet genoemd wordt als ondersteuningswijze, maar ook sociale activering, zodat er een grondslag komt om jongeren te ondersteunen bij het stabiliseren van leefgebieden dan wel het wegnemen van obstakels. Zo zelfstandig mogelijk meedoen in de samenleving is namelijk ook een doel van de Participatiewet. Vanuit deze grondslag worden ook jongeren geholpen die wellicht nooit aan het werk zullen kunnen maar wel zo optimaal mogelijk kunnen participeren op andere wijzen.

We zijn daarnaast verbaasd dat het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport niet heeft meegeschreven aan het wetsvoorstel. We lezen geen zaken in de wetstekst die raken aan bijvoorbeeld de individuele voorzieningen op basis van de Jeugdwet of de WMO. Er wordt gesteld dat het zorgdomein betrokken moet worden bij een bestuurlijk overleg, maar dit zorgt er niet voor dat een integrale samenwerking ook in de praktijk mogelijk is. De wet zou dit moeten vereenvoudigen. Veel jongeren die worden geholpen vanuit de RMC-wet en de Participatiewet hebben gestapelde problemen, zoals psychische problemen, schulden, in aanraking komen met de politie, problemen in het huishouden etc. Het zou helpen als de mogelijkheid wordt geboden (ook wat betreft gegevensdeling) om **de zorg-kant beter te betrekken**. Aan de andere kant kunnen jongeren vanuit zorg ook begeleiding nodig hebben naar onderwijs en werk, terwijl ze niet binnen het kader van deze wet vallen, maar wel kwetsbaar zijn.

6. Taakverzwaring i.r.t. financiering/afschuifconstructie

De wet is gestoeld op het bieden van integrale dienstverlening aan jongeren, waarbij een grotere verantwoordelijkheid bij gemeenten wordt gelegd. Vanuit de G4 zijn we bezorgd omdat we niet kunnen overzien hoe de taakverzwaring zich verhoudt tot de beschikbaar gestelde financiële middelen en dat dit **ontoereikend is om de gewenste integrale dienstverlening aan de jongeren te kunnen garanderen**. Uit het wetsvoorstel blijkt

niet duidelijk welke financiële consequenties dit heeft voor de gemeenten. Hierdoor is het onvoldoende inzichtelijk of we vanuit de G4 de wet kunnen uitvoeren op een manier die aansluit bij de behoeften van jongeren. Er wordt een taakverzwaring aangekondigd, die wij in principe ondersteunen. Echter, het is onduidelijk welke andere geldstromen met de komst van het wetsvoorstel ophouden en of het dus eigenlijk om een bezuiniging gaat. Ten behoeve van effectieve samenwerking is het wenselijk om naast de gelden zoals benoemd in het wetsvoorstel ook een overzicht van flankerende gelden te ontvangen (denk aan MDT gelden of gelden voor mbo's).

Voor jongeren is het belangrijk dat zij worden ondersteund door kundige en betrokken medewerkers. In de huidige situatie is het door de wijze van financiering moeilijk voor gemeenten vast personeel aan te trekken. Het wetsvoorstel lost dit niet op. **Voor uitvoering van structurele taken zijn structurele middelen nodig**³. Zonder structurele middelen kunnen geen vaste krachten worden aangenomen. Dit bemoeilijkt het behouden van personeel, en daarmee ook expertise en ervaring, in de organisatie. Het is daarnaast problematisch dat de gelden per jaar worden vastgesteld (vaak pas in de meicirculaire). Structurele financiering, zoals bijvoorbeeld voor de Leerplichtwet plaatsvindt, zou dit probleem oplossen.

Hiernaast is de manier waarop de middelen worden toebedeeld aan gemeenten een punt van aandacht. Liefst gebeurt dit **ontschot** aan de gemeente in plaats van verkokerd, zoals nu het geval is: voor onderwijs-taken via een SPUK (centraal voor de regio) en voor begeleiding naar werk-taken via een decentralisatie uitkering (decentraal voor alle gemeenten). Op die manier kunnen gemeenten werken met één integraal budget, waarmee de organisatie de flexibiliteit krijgt om optimale ondersteuning te bieden aan jongeren.

De **financiering voor de begeleiding naar werk is onvoldoende**. Wat is de aanname over het aantal jongeren dat door deze wet begeleiding naar werk gaat ontvangen? In 2025 gaat van de beschikbare €166,5 mln. slechts €9,9 mln. naar de gemeenten voor de begeleiding naar werk.⁴ Juist voor deze jongeren is accountmanagement bij werkgevers, jobcarving en nazorg erg belangrijk. Zonder deze dienstverlening kunnen kwetsbare jongeren niet duurzaam landen op de arbeidsmarkt. Een aanzienlijk deel van de jongeren zal structureel afhankelijk zijn van twee of meerdere instrumenten, bijvoorbeeld jobcoaching en loonkostensubsidie, waardoor de kosten ook op de lange termijn zullen oplopen. Deze nieuwe en brede opdracht vraagt meer capaciteit van de staande organisatie. De middelen die nu worden toebedeeld aan de gemeente en het Doorstroompunt zullen daarvoor niet toereikend zijn.

Bij de **uitbereiding van gemeentelijke taken aan onderwijs-zijde/Doorstroompunt** (de doelgroep van 23 naar 27 en de uitbereiding naar de doelgroep van jongeren met een startkwalificatie) is onvoldoende inzichtelijk of de financiering toereikend is. Behalve dat dit een getalsmatige verzwaring van de wettelijke taak is, is er bij de jongeren vanaf 23 jaar ook een toenemend risico op (zwaardere) multi-problematiek bijvoorbeeld wat betreft schulden, eigen gezin en woonproblematiek. Deze jongeren zijn vaak ook moeilijker te bereiken. Hetzelfde geldt voor de werk-zijde. Op grond van het huidige artikel 10f in de Participatiewet kan het college jongeren zonder startkwalificatie ondersteunen bij leer-werktrajecten. In het nieuwe artikel worden zowel de ondersteuning die de gemeente kan bieden bij de arbeidsinschakeling van jongeren als de doelgroep die de gemeente kan ondersteunen, uitgebreid. Daarnaast krijgen gemeenten de mogelijkheid om niet alleen jongeren uit het pro, vso en mbo ondersteuning aan te bieden, maar ook aan hbo'ers en wo'ers die dat nodig hebben. Dat is een verbreding van de doelgroep, waar onvoldoende gelden tegenover staan. Daarbij, als gevolg van de verbreding van het doel en de doelgroep wordt de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio medeverantwoordelijk voor de totstandkoming en uitvoering van het regionaal programma. Ook deze afstemming is een extra taak.

Wordt deze wijziging als **beleidseffect bij het bepalen van het macrobudget BUIG** opgenomen? De aandacht voor deze groep zal zeer waarschijnlijk leiden tot meer gebruik van bijstand. Zoals in het beleidskompas (blz. 2/3) is aangegeven, gaat het hier om jongeren die het aanbod van gemeenten niet weten te vinden en vaak uit beeld raken. Bij de algemene bijstand (BUIG) is ook sprake van niet-gebruik en daarbij betreft het vaak de doelgroep jongeren (zie rapport 'Niet-gebruik van de algemene bijstand', Inspectie SZW d.d. 30 april 2021). Op basis hiervan zou een hogere instroom van jongeren als beleidseffect moeten worden opgenomen bij de bepaling van het macrobudget BUIG.

---

³ Op dit moment wordt de helft van de medewerkers van het Haagse Jongerenpunt070 en het Jongerenloket in Rotterdam uit extra tijdelijke geldstromen bekostigd.

⁴ Volgens een berekening van gemeente Den Haag kost een begeleidingstraject voor een jongere gemiddeld €4.300. Uitgaande van deze trajectprijs kan je met een budget van € 9,9 mln. landelijk circa 2.300 jongeren begeleiden naar werk.

Er is **onvoldoende rekening gehouden met de meerkosten, alsmede arbeidsintensivering van processen** die het voorstel met zich meebrengt. Vooral dat laatste is in de huidige arbeidsmarkt een lastige. Processen moeten zo efficiënt mogelijk worden ingericht. De regeldruk wordt wel uiteengezet voor mbo's maar niet voor bestuurlijke lasten. Het wetsvoorstel komt bijvoorbeeld met extra coördinatietaken voor de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio ten aanzien van het beoogde regionale programma. Dit brengt extra regeldruk en dus ook kosten met zich mee.

7. Gegevensverwerking en gegevensdeling

Het is essentieel dat verschillende partners **snel en efficiënt** contact kunnen zoeken met de jongeren (contactgegevens) en tevens dat jongeren **niet steeds opnieuw hun verhaal moeten vertellen** (dossier). Ook moet het recht op privacy gewaarborgd worden. Om dit beiden te realiseren is het belangrijk dat de wet duidelijk is, en tevens voldoende biedt, om die gegevens te delen die nodig zijn om jongeren te begeleiden, ondersteunen of doorverwijzen. Dat werkt nu nog niet optimaal en het wetsvoorstel lost dit maar gedeeltelijk op. In het wetsvoorstel worden twee doelgroepen onderscheiden voor gemeentelijke ondersteuning: jongeren zonder startkwalificatie [art. 9.2.1 WEB] en jongeren die ondersteuning nodig hebben bij de overstap onderwijs naar arbeidsmarkt [art. 10 Participatiewet]. **In plaats van één integrale taak voor de brede doelgroep blijft er helaas een knip tussen de wetten. Dit betekent ook dat de gegevensdeling binnen de gemeente ingewikkeld blijft**, te denken valt aan dossiers maar ook bijvoorbeeld aan de jongeren in beeld lijst die straks enkel vanuit onderwijszijde te raadplegen is. Het is niet duidelijk of het artikel dat hierover in de WEB komt [art. 9.2.5] het mogelijk maakt dat de medewerkers binnen één gemeentelijk team (simultaan werkend vanuit zowel RMC-wet als Participatiewet) gegevens kunnen delen die noodzakelijk zijn om alle jongeren te ondersteunen die dat nodig hebben (met of zonder startkwalificatie en in elke overstap).

Het wetsvoorstel lijkt veel ruimte te bieden voor gegevensdeling tussen scholen en gemeenten [art. 9.2.3 WEB]. Dat is positief. Echter, dit lijkt weer te worden afgebakend, wat vaagheid oplevert. Een voorbeeld is het artikel waarin staat welke gegevens de gemeente mag verwerken [art. 9.2.5 WEB]. Daar wordt verwezen naar de Wet register onderwijsdeelnemers. **Hierin ontbreken belangrijke gegevens**, zoals contactgegevens van de jongeren en bredere informatie over de belemmeringen die jongeren ervaren en de ondersteuning die al voor hen is ingezet. We willen daarom vragen voor de huidige DUO-meldingen minimumeisen aan de informatieoverdracht te stellen.

In de praktijk blijkt het voor jongeren belastend om hun verhaal steeds opnieuw te moeten doen omdat organisaties hun informatie niet durven te delen. Ons **voorstel is om de ruimte die wordt geboden voor gegevensdeling tussen school en gemeente consequenter door te trekken** in het wetsvoorstel en in de memorie van toelichting te verduidelijken dat ook contactgegevens en bredere informatie over belemmeringen en ingezette acties mogen worden gedeeld. Het is belangrijk dat de wet hier een **duidelijke, zuivere grondslag** biedt.

Een ander aandachtspunt bij de gegevensdeling is **dat school en gemeente over en weer gegevens moeten kunnen delen, op een manier die in de betreffende situatie het beste past**. Jongeren komen niet alleen via school in beeld, maar ook door outreachende activiteiten van gemeenten en op eigen initiatief van jongeren. Ook vanuit deze invalshoek is het belangrijk dat scholen en gemeenten de ruimte krijgen die nodig is om de wettelijke taken uit te voeren, zonder dat de wet dit beperkt door bijvoorbeeld een overgangsdokument van school naar gemeente te verplichten. Regio's kunnen op die manier bijvoorbeeld kiezen voor een overdrachtdokument, een gesprek of kennisgeving middels een bericht in het kader van de monitoring.

Een ander aandachtspunt is het **vragen van toestemming** om gegevens te delen. Betekent geen toestemming dat de overdracht niet kan plaatsvinden of vindt er dan wel overdracht plaats, maar zonder informatie? Juist bij de jongeren met de meest zware problematiek is het risico dat jongeren geen toestemming geven en dat daarmee de integrale dienstverlening stilvalt dan wel niet efficiënt wordt ingeregeld. Ook hier is het belangrijk dat de medewerker die de jongeren ondersteunt ruimte heeft om hier samen met de jongere invulling aan te geven. Als G4 pleiten wij daarom voor regionale vrijheid zodat ook gekozen kan worden voor bijvoorbeeld liever één keer mondeling overleg over wat er gaat gebeuren dan bij elk overstapmoment een formulier.

In de wet wordt opvallend weinig aandacht besteed aan de **samenwerking en gegevensdeling met partners (binnen en buiten de gemeente) die zorg en hulpverlening bieden**. Er wordt wel verwezen naar de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams), maar in de Wams is geen aanpassing van de RMC-regelgeving voorzien. Voor goede integrale samenwerking is het belangrijk dat er vanuit verschillende kanten informatie kan worden uitgewisseld, dus niet afhankelijk van het 'loket' waar de jongere binnenkomt.

8. Vragen & losse punten

Wetsartikelen

- Bij art. 147 lid 2 wordt verwezen naar artikel 8.30, vijfde lid. Dit lijkt een verwijzing naar de WVO 2020. Zou dit niet artikel 47b (van de Wet op de expertisecentra) moeten zijn?
- Artikel 10f regelt aan welke groepen jongeren onder de 27 jaar het college ondersteuning kan aanbieden bij arbeidsinschakeling. Daaronder valt ook de groep die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs kan volgen. Dat betekent dat deze bepaling een uitzondering maakt op artikel 7, derde lid, onderdeel a, van de Participatiewet, waarin de bevoegdheid tot ondersteuning bij arbeidsinschakeling voor deze groep niet van toepassing is verklaard. Vervalt daarmee artikel 7 derde lid onderdeel a?
- Opvallend is dat er bij leerplicht veel aandacht wordt besteed aan schoolaanwezigheid en ziekteverzuim, terwijl dit hier geen aandacht krijgt. De bepaling hierover in de WEB is minimaal. Kan hier worden geleerd van de aanpak in het PO en VO?

Doelgroep

- De toon van de memorie van toelichting mag onzes inziens meer gericht zijn op het benutten van talenten van jongeren in tegenstelling tot enkel de focus op problemen.
- In het wetsvoorstel wordt niet gesproken over dienstverlening aan ISK-studenten. Is dat een bewuste keuze?
- Op dit moment is er een verschil tussen de VSV-definitie in de RMC-wetgeving (die start waar de Leerplichtwet eindigt) en de VSV-definitie in de VSV-regeling, die start bij de inschrijving in het voortgezet onderwijs. In de praktijk is het nuttig om geen strakke grens te hebben bij 18 jaar, maar de verschillende definities zijn verwarrend.
- Jongeren die uitstromen uit de entree-opleiding zijn kwalificatieplichtig, terwijl dit soms het hoogst haalbare is. Volgens Ingrado zijn jongeren die uitstromen uit entree niet kwalificatieplichtig, zie [Analyse 16- en 17-jarige jongeren die zonder startkwalificatie stoppen met de opleiding](#) (pag. 5). Zij zijn in ieder geval niet kwalificatieplichtig als de jongere een schooldiploma of verklaring praktijkonderwijs heeft of vso in het uitstrooprofiel dagbesteding of arbeidsmarkt heeft gevolgd (of start de kwalificatieplicht weer zodra de jongere op entree start?). Het zou mooi zijn als er bij entree onderscheid kan worden gemaakt tussen jongeren die uitstromen met advies arbeidsmarkt (niet meer kwalificatieplichtig) en jongeren die doorstromen of uitstromen met het advies vervolgonderwijs (wel kwalificatieplichtig).

Samenwerking

- Worden gemeenten betrokken bij het onderzoek van de herziening van de regio-indeling? En wat zijn mogelijke scenario's als de onderzoeksresultaten er liggen? Het klinkt logisch om Arbeidsmarktregio's en Doorstroompuntregio's op elkaar te laten aansluiten vanuit beleids/strategisch oogpunt, maar dit zou grote gevolgen hebben voor de uitvoering.
- Gaan het Aanvalsplan VSV en de Kwaliteitsagenda MBO op in het regionaal plan?
- Het zou mooi zijn als loopbaanbegeleiding met name wordt opgenomen in het curriculum van scholen, meer nog dan persoonlijke begeleiding richting de arbeidsmarkt. Gemeenten hebben namelijk meestal goed contact met ondernemers. Het is zonde, en verwarrend voor ondernemers, wanneer deze expertise ook wordt ontwikkeld door scholen en gemeentelijke dienstverlening vanuit de onderwijs-zijde.
- Opgenomen is dat om te bepalen of bij- of omscholing via een leerwerktraject mogelijk is, de gemeente (werk-zijde) een scholingsadvies kan inwinnen, bij bijvoorbeeld de school, gemeente (onderwijs-zijde) of het regionale leerwerkloket. Het zou fijn zijn als hier één partij verantwoordelijk wordt gesteld.

Gegevens & Privacy

- Op dit moment zijn bewaartermijnen onduidelijk, ook door de overgang van Leerplichtwet naar RMC-wetgeving naar Participatiewet. Is het mogelijk om in de Wet van school naar duurzaam werk expliciet de bewaartermijnen op te nemen voor de gemeente die gegevens verwerkt op grond van deze wet?
- Op bladzijde 36 staat dat er een Privacy Impact Assessment is uitgevoerd waarin verschillende gegevensverwerkingen zijn uitgewerkt en beoordeeld op rechtmatigheid. Kunnen wij inzicht krijgen in de uitkomst van dit assessment? Over welke gegevensverwerkingen gaat dit? En wat is er specifiek beoordeeld op rechtmatigheid?
- Het is moeilijk om de uitstroomprofielen van jongeren uit het vso te achterhalen via DUO. Kan dit worden vereenvoudigd?
- Het is jammer dat ZZP-gegevens niet gedeeld kunnen worden, omdat dit zou helpen bij de gemeentelijke dienstverlening. Daarnaast is het vreemd dat deze gegevens niet gedeeld kunnen worden, maar bijzondere persoonsgegevens zoals strafrechtelijke wel (met toestemming).
- Op dit moment is bij jongeren die uit het buitenland komen vaak niet bekend of zij een startkwalificatie hebben. Deze jongeren worden daardoor vaak onterecht benaderd. Het zou helpen als dit zichtbaar kan worden gemaakt voor gemeenten.
- Wordt er rekening gehouden met uitwisseling van gegevens met het hbo, wo en het UWV? Kunnen we deze wet als grondslag gaan gebruiken om het uitwisselingsproces te ondersteunen?

Financiën

- Hoe wordt de verdeling van de landelijke middelen bepaald? Het is een gegeven dat ieder verdeelmodel uitschieters kent waardoor er overschotten of juist tekorten ontstaan. Dit blijkt onder andere uit de overschotten en tekorten die gemeenten op hun budget voor de Bijstand hebben en de onderzoeken die daarnaar zijn gedaan. Komt er nog een evaluatie van de bekostiging van deze wet in relatie tot de inzet van gemeenten?
- Als G4 gemeenten volgen veel jongeren uit buurgemeenten onderwijs op scholen in onze stad. Op welke manier houdt het verdeelmodel voor zowel scholen als gemeenten rekening met woongemeente dan wel studiegemeente? In de praktijk zien we namelijk dat wanneer er knelpunten zijn bij kleinere gemeenten, uit solidariteit ook soms dienstverlening wordt verstrekt aan jongeren uit buurgemeenten die in onze stad onderwijs volgen.